

Activitatea internă și internațională a Curții Constituționale – semestrul II/2022

IULIE

În data de 1 iulie 2022, domnul BENKE Károly, prim-magistrat-asistent, a participat, în calitate de corespondent din partea Curții Constituționale a României, la lucrările reuniunii agenților corespondenți ai *Rețelei Judiciare a Uniunii Europene*, manifestare organizată la Luxemburg. Agenda reuniunii a fost structurată în două sesiuni: *Cooperarea viitoare în cadrul rețelei și, respectiv, Justiția mai aproape de cetățeni – schimb de experiențe și bune practici*.

SEPTEMBRIE

În data de 1 septembrie 2022, președintele Curții Constituționale a României, domnul Marian Enache, a participat la Ceremonia militară dedicată marcării a 145 de ani de la numirea primului ofițer evreu în Armata României, organizată în Piața Constituției, la invitația președintelui Federației Comunităților Evreiești din România, domnul Silviu Vexler, și ministrului Apărării Naționale, domnul Vasile Dîncu. Cu acest prilej, președintele Curții Constituționale a României, domnul Marian Enache, a transmis un mesaj.

*

În data de 8 septembrie 2022, președintele Curții Constituționale a României, domnul Marian Enache, a participat la conferința internațională „*Curtea de Conturi a României – 30 de ani de progres spre digitalizarea auditului*”.

La invitația președintelui Curții de Conturi a României, domnul Mihai Busuioc, la evenimentul aniversar organizat cu ocazia împlinirii a 30 de ani de la adoptarea legii de reînființarea instituției, președintele Curții Constituționale a României, domnul Marian Enache, a transmis un mesaj.

*

În data de 12 septembrie 2022, președintele Curții Constituționale a României, domnul Marian ENACHE, a primit vizita E.S. domnul Alfredo DURANTE MANGONI, Ambasadorul Republicii Italiene în România. La întrevvedere au mai participat doamnele Cristina Titirișcă și Marieta Safta, magistrați-asistenți ai instanței de jurisdicție constituțională române și domnul Matteo Petrini, consilierul Ambasadei Republicii Italiene în România.

*

În zilele de 15 și 16 septembrie 2022, doamna judecător Laura-Iuliana Scânteii a reprezentat Curtea Constituțională a României la Conferința internațională cu tema *Sustenabilitatea ca valoare constituțională: Provocări viitoare*, manifestare dedicată aniversării a 100 de ani de la adoptarea Constituției Republicii Letonia și a 25 de ani de la înființarea Curții Constituționale, desfășurată la Riga.

Evenimentul s-a bucurat de participarea Președintelui Republicii Letonia, a reprezentanților Parlamentului, Curții Europene a Drepturilor Omului, Curții de Justiție a Uniunii Europene, Comisiei pentru Democrație prin Drept – Comisia de la Veneția, ai autorității judecătorești, președinți, judecători de curți constituționale și supreme, altor instanțe jurisdicționale și organisme internaționale din Europa și Asia, precum și mediului academic.

Agenda evenimentului a fost structurată în 3 principale teme: *Sustenabilitatea democrației: cum să preveniți amenințările la adresa democrației într-un mod democratic?*, *Sustenabilitatea drepturilor fundamentale: adaptarea drepturilor fundamentale la epoca tehnologiei moderne și Sustenabilitatea mediului: o alegere politică sau o chestiune de drepturi fundamentale?*

*

În perioada 26-30 septembrie 2022, Curtea Constituțională a României a primit vizita de lucru a unei delegații a Curții Constituționale din Republica Moldova, din care au făcut parte domnul Teodor Papuc, secretar șef adjunct, domnul Dumitru Avornic, șef al Direcției asistență judiciară, doamnele Dina Musteață și Cristina Cihai și domnul Marcel Lupu, asistenți judiciari, precum și a unei delegații a Curții Constituționale din Ungaria, compusă din doamnele Horváth Dóra și Sevaracz Luca și domnul Nagy Botond, consilieri.

În deschiderea acestei întâlniri trilaterale, desfășurată sub denumirea *Best Practice Exchange Program in Constitutional Adjudication* și aflată la prima sa ediție, domnul Marian Enache, președintele Curții Constituționale, a precizat că obiectivul urmărit este acela de a realiza la nivelul magistraților-asistenți un schimb de bune practici în privința controlului de constituționalitate și de a cunoaște mai bine problemele de drept constituțional cu care se confruntă cele trei curți constituționale.

Pe parcursul vizitei de lucru au avut loc întrevederi cu judecători ai Curții Constituționale a României, iar reprezentanții celor trei curți constituționale au realizat prezentări și au purtat discuții tematice privind atribuțiile și competența curților constituționale, efectele deciziilor curților constituționale, drepturile și libertățile fundamentale – limite și test de proporționalitate, precum și relația dintre Curtea Europeană a Drepturilor Omului/ Curtea de Justiție a Uniunii Europene și curțile constituționale naționale. De asemenea, domnul conf. univ. dr. Bogdan Iancu a susținut o prelegere intitulată „*National constitutional identity and the relationship between the Constitutional Court of Romania and the CJEU*”.

Totodată, în perioada 19-23 septembrie 2022, prefațând întâlnirea trilaterală, membrii delegației Curții Constituționale din Republica Moldova au avut discuții tematice cu magistrații-asistenți ai Curții Constituționale a României referitoare la atribuțiile și competența celor două instanțe de jurisdicție constituțională, precum și la jurisprudența acestora. De asemenea, au avut loc întrevederi cu domnul Florin Iordache, președintele Consiliului Legislativ, doamna Cristina Rotaru-Radu, director al Institutului Național al Magistraturii, domnul Asztalos Csaba, președintele Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, și doamna Emma Turtoi, șef serviciu contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare din cadrul instituției Avocatului Poporului.

Coordonarea activităților aferente vizitei de lucru a fost realizată de domnul Benke Károly, prim-magistrat-asistent.

*

În data de 27 septembrie 2022, președintele Curții Constituționale a României, domnul Marian ENACHE, a participat la evenimentul aniversar organizat de Direcția Națională Anticorupție cu ocazia împlinirii a 20 de ani de activitate. Evenimentul a avut loc la Cercul Militar Național – Sala de Marmură.

*

În data de 29 septembrie 2022, președintele Curții Constituționale a României, domnul Marian ENACHE, a participat la lansarea proiectului „*Tradiția constituțională și perspectivele constituționalismului în România*”, dedicat împlinirii a 100 de ani de la adoptarea Constituției României, în martie 1923.

Lansarea proiectului a fost organizată de Institutul de Cercetări Juridice al Academiei Române și a avut loc în Amfiteatrul „Ion Heliade Rădulescu” al Bibliotecii Academiei Române.

La eveniment au susținut alocuțiuni domnul acad. Ioan-Aurel POP, președintele Academiei Române, domnul Marian ENACHE, președintele Curții Constituționale a României, domnul prof. univ. dr. Mircea DUȚU, directorul Institutului de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu”, precum și domnul prof. Nicolae NOICA, membru de onoare al Academiei Române, director general al Bibliotecii Academiei Române.

În cadrul acestui proiect, președintele Curții Constituționale a României, domnul Marian ENACHE, va susține, în 2023, o conferință consacrată celebrării centenarului Constituției României Întregite – Constituția din 1923, ocazie cu care va fi prezentată o cercetare referitoare la tema „*Tradiția și modernitatea constituționalismului în România*”.

Cu acest prilej, președintele Curții Constituționale, domnul Marian ENACHE, a propus elaborarea, în colaborare cu Academia Română, a unui studiu menit să determine și să cuantifice starea de constituționalitate a societății românești, după trecerea unui număr de 30 de ani de la adoptarea Constituției din 1991.

*

Vineri, 30 septembrie 2022, Președintele Curții Constituționale a României, domnul Marian ENACHE, a primit la sediul instituției, vizita președintelui Curții de Justiție a Uniunii Europene, domnul Koen LENAERTS, și a doamnei Octavia SPINEANU-MATEI, judecător din partea României la Curtea de Justiție a Uniunii Europene.

La întrevvedere au mai participat, din partea Curții Constituționale a României, doamna Elena-Simina Tănăsescu, doamna Laura-Iuliana Scânteii, domnul Cristian Deliorga și domnul Dimitrie-Bogdan Licu, judecători, precum și domnul Benke Karoly, prim-magistrat-asistent, și doamnele Cristina Titirișcă și Marieta Safta, magistrați-asistenți.

La finalul acesteia, cei doi oficiali au susținut declarații de presă la sediul Curții Constituționale a României.

*

În data de 30 septembrie 2022, președintele Curții Constituționale a României, domnul Marian ENACHE, a participat la Conferința „Evoluția dreptului Uniunii Europene – Dialogul între Curtea de Justiție a Uniunii Europene și Curțile Constituționale”, organizată de Institutul Național al Magistraturii.

OCTOMBRIE

În perioada 4-7 octombrie 2022, doamna prof.univ.dr. Elena-Simina Tănăsescu, judecător al Curții Constituționale, și doamna prof. univ. dr. Marieta Safta, magistrat-asistent, au participat la lucrările celui de-al 5-lea Congres al Conferinței Mondiale privind Justiția Constituțională, cu tema *Justiția Constituțională și pacea*, organizat la Bali de Curtea Constituțională a Indoneziei.

Conferința Mondială privind Justiția Constituțională reunește 118 Curți, Consilii Constituționale și Curți Supreme din Africa, America, Asia, Australia/Oceania și Europa. Aceasta promovează justiția constituțională ca element cheie pentru democrație, protecția drepturilor omului și statul de drept (articolul 1.2 din Statutul Conferinței). Principalul obiectiv al Conferinței Mondiale este facilitarea dialogului judecătorilor constituționali la scară globală.

Lucrările Congresului au fost structurate în mai multe sesiuni de lucru, după cum urmează: Sesiunea A – *Surse și Jurisdicție*, Sesiunea B – *Aplicare*, Sesiunea C- *Limitări ale rolului Curților Constituționale în menținerea păcii*, Sesiunea D – *Principii fundamentale: Protecția drepturilor omului, democrație și stat de drept ca premise ale păcii*, Sesiunea E – *Evaluare asupra independenței curților membre*.

La lucrările Congresului din octombrie 2022 au participat 94 de delegații ale curților constituționale și instituțiilor echivalente din întreaga lume, însumând un total de 583 de participanți.

Pentru România, Raportul cuprinzând răspunsurile la chestionarul pregătit al Conferinței, care a constituit, alături de rapoartele transmise de ceilalți participanți, baza de discuții în cadrul Congresului, a fost redactat de doamna Livia-Doina Stanciu și domnul Gheorghe Stan, judecători ai Curții Constituționale a României, și doamna Marieta Safta, magistrat-asistent. Rapoartele participanților vor putea fi consultate pe pagina Congresului, <https://wccj5.mkri.id/>.

Înțelegând rolul curților constituționale și instituțiilor echivalente ca veritabil bastion de apărare al democrației și statului de drept, membrii Conferinței Mondiale privind Justiția Constituțională și delegațiile participante la Congres au reafirmat angajamentul lor față de principiile fundamentale ale democrației, statului de drept și drepturilor fundamentale, care sunt nucleul Conferinței. În consecință, Congresul a transmis judecătorilor curților membre mesajul de a rezista oricăror presiuni ce ar putea veni din partea puterilor statului și de a fundamenta deciziile pe care le pronunță doar pe dispozițiile Constituției și principiile consfințite de aceasta.

*

În perioada 19-21 octombrie 2022, delegația Curții Constituționale a României condusă de domnul Marian Enache, președinte, și compusă din domnii judecători Gheorghe Stan și Varga Attila și domnul Károly Benke, prim-magistrat-asistent, a efectuat, la invitația președintelui

Curții Constituționale a Ungariei, domnul Sulyok Tamás, o vizită de lucru la Budapesta, Republica Ungaria.

În cadrul vizitei de lucru, delegația română a fost primită, la sediul Curții Constituționale a Ungariei, de domnul Sulyok Tamás, precum și de domnii Schanda Balázs și Juhász Miklós, judecători, domnul Bitskey Botond, secretar general, și domnul Szabó Attila, director de cabinet al președintelui. Agenda întâlnirii s-a axat pe prezentarea atribuțiilor și a activității celor două Curți Constituționale, precum și pe diseminarea jurisprudenței acestora referitoare la raporturile dintre dreptul național și cel al Uniunii Europene. Ambele părți au subliniat necesitatea unei mai strânse colaborări între ele, precum și a cunoașterii și aprofundării reciproce a jurisprudenței lor.

De asemenea, delegația Curții Constituționale a avut întâlniri cu președintele Curții Supreme a Ungariei, domnul Varga Zs. András, precum și cu ministrul justiției, doamna Varga Judit. În cadrul celor două întrevederi, temele discutate s-au referit la relația dintre instanțele judecătorești și Curtea Constituțională, precum și la modul în care autoritățile naționale se raportează la dreptul Uniunii Europene.

*

În zilele de 20 și 21 octombrie 2022, domnii judecători Cristian Deliorga și Dimitrie-Bogdan Licu au reprezentat Curtea Constituțională a României la lucrările Conferinței Internaționale tema „*Rolul Curții Constituționale în Noile Democrații*”, manifestare dedicată aniversării a 30 de ani de la înființarea Curții Constituționale a Republicii Albania, desfășurată la Tirana. Delegația română a fost însoțită de doamna Cosmina Marin, personal de specialitate juridică din cadrul Compartimentul relații externe, relații cu presa și protocol.

Evenimentul s-a bucurat de participarea Președintelui Republicii Albania, a reprezentantului Parlamentului, Prim-ministrului, de reprezentarea Curții Europene a Drepturilor Omului, a curților constituționale, autorităților de jurisdicție constituțională și organismelor internaționale din Europa și Asia, precum și mediului universitar, constituind un excelent prilej pentru consolidarea dialogului interinstituțional între autoritățile de jurisdicție constituțională.

Ședințele de lucru cu inclus următoarele teme: *Dialogul dintre curțile constituționale și impactul acestuia asupra protecției și dezvoltării drepturilor și libertăților constituționale, Jurisprudența constituțională ca o garanție în consolidarea statului de drept și Rolul justiției constituționale în dezvoltarea valorilor fundamentale ale societății.*

*

În data de 25 octombrie 2022, doamna judecător Elena-Simina Tănăsescu a reprezentat Curtea Constituțională a României la Conferința Internațională dedicată aniversării a 100 de ani de la adoptarea Constituției de Stat a Lituaniei (1922) și a celor 30 de ani de la adoptarea Constituției Republicii Lituania (1992), cu tema *De la constituțiile naționale la constituționalismul transnațional*, organizată la Vilnius.

Evenimentul, desfășurat în format hibrid (*on site și on line*), a cunoscut o înaltă reprezentare, prin participarea Președintelui Republicii Lituania, a reprezentantului Parlamentului, a Prim-ministrului, a președintelui Curții de Justiție a Uniunii Europene, a președintelui Comisiei pentru Democrație prin Drept – Comisia de la Veneția, a președinților și membrilor curților constituționale europene, a mediului academic.

Manifestarea a fost structurată în 4 sesiuni: *Tradiții constituționale și anduranța constituțională, Sistemul juridic centrat pe Constituție: arta interpretării constituționale, Dimensiunea transnațională a constituțiilor naționale și Lecții constituționale pentru o perspectivă viitoare*, această ultimă sesiune cuprinzând și expozeul doamnei judecătore Elena-Simina Tănăsescu.

NOIEMBRIE

În data de 14 noiembrie 2022, președintele Curții Constituționale a României, domnul Marian ENACHE, a participat la prima Reuniune în România a Șef Rabinilor din Europa, la invitația președintelui Federației Comunităților Evreiești din România, domnul deputat Silviu VEXLER, și a președintelui Consiliului Rabinilor din Europa, domnul Șef Rabin Pinchas GOLDSCHMIDT. La eveniment au participat prim-ministrul României, domnul Nicolae-Ionel CIUCĂ, președintele Senatului, doamna Alina-Ștefania GORGHIU, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, doamna judecătore Corina-Alina CORBU, miniștri, senatori și deputați, precum și personalități marcante ale vieții sociale, științifice și culturale.

DECEMBRIE

În perioada 4-6 decembrie 2022, domnul Marian Enache, președintele Curții Constituționale a României și domnul Benke Károly, prim-magistrat-asistent, au reprezentat instanța de jurisdicție constituțională română la lucrările Forumului extraordinar al magistraților cu tema *O justiție apropiată de cetățeni*, manifestare dedicată celebrării a 70 de ani de la înființarea Curții de Justiție a Uniunii Europene, organizată la Luxemburg.

Acest prestigios eveniment a fost structurat în 3 Sesiuni plene: *Procedura Hotărârii Preliminare – Evoluții recente, Conceptul de independență judiciară în legislația europeană și Tribunalul General și conflictele în Europa: evoluții recente în ce privește măsurile restrictive adoptate împotriva Belarusului și Rusiei*, și, respectiv, 3 ateliere de lucru: *Cum pot deveni mai „lizibile” deciziile judiciare?, În era GDPR, cum am putea să ne referim la deciziile judiciare?, Cum ar trebui să comunice instanțele ceea ce fac?*.

În cadrul acestei manifestări aniversare au participat președinți de curți supreme și de instanțe constituționale din Uniunea Europeană.

*

În data de 12 decembrie 2022, la sediul Curții Constituționale, au avut loc manifestările dedicate celebrării Zilei Constituției. În cadrul acestora a fost organizată Dezbateră cu tema *Tradițiile controlului de constituționalitate în dreptul românesc*, la care au participat Președintele Curții Constituționale, dl. Marian Enache, doamnele judecătore Livia-Doina Stanciu, Elena-Simina Tănăsescu și Laura-Iuliana Scânteii, domniile judecătore Cristian Deliorga, Gheorghe Stan și Dimitrie-Bogdan Licu, dl. Benke Károly, prim-magistrat-asistent, precum și magistrații-asistenți ai Curții. De asemenea, evenimentul s-a bucurat de prezența dnei Corina Alina Corbu, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, a dnei Maria Magdalena Militaru, prim-adjunct al Procurorului General, precum și a dl. prof.univ.dr. Nicolae Popa.

În cadrul întrevederii, distinșii oaspeți și membrii Curții Constituționale au evocat începuturile controlului de constituționalitate în România, referindu-se în special la așa-numita „Afacerea tramvaielor” din 1912, când Curtea de Casație s-a pronunțat asupra constituționalității unei legi. A fost subliniat faptul că exercitarea controlului de constituționalitate a fost realizată de Curtea de Casație în perioada 1923-1948, iar din 1992 de Curtea Constituțională, înființată prin Constituția din 1991 și Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

Președintele Curții Constituționale a accentuat importanța instanței de contencios constituțional, care, în anul 2022, aniversază 30 de ani de existență, astfel cum rezultă și din numărul mare de cauze aflate pe rolul acesteia: peste 55.000 de sesizări, de la înființare și până în prezent, dintre care peste 600 în cadrul controlului constituționalității legilor înainte de promulgare și peste 53.000 de excepții de neconstituționalitate ridicate în fața instanțelor judecătorești și direct de Avocatul Poporului. În soluționarea sesizărilor, Curtea a emis aproape 22.500 de decizii, hotărâri și avize.

La finalul dezbaterii, dl. președinte Enache i-a invitat pe participanți să asiste la Ședința solemnă a Plenului Curții Constituționale, în cadrul căreia s-a atribuit denumirea *Constantin G. Dissescu* Sălii de Consiliu a Curții Constituționale, precum și instalarea unui tablou reprezentându-l pe valorosul constituționalist. Această hotărâre a fost adoptată în unanimitate de judecătorii prezenți la ședința Plenului.

*

În data de 13 decembrie 2022, președintele Curții Constituționale a României, dl Marian ENACHE, împreună cu dl Dimitrie-Bogdan LICU, judecător, și dl. BENKE Károly, prim-magistrat-asistent, au primit vizita a două delegații conduse de domnul ASZTALOS Csaba, președintele Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, și domnul Ian FELDMAN, președintele Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității din Republica Moldova.

În cadrul întrevederii, discuțiile au vizat caracterul axiologic al principiului egalității în drepturi, precum și aspecte jurisprudențiale și de practică administrativă care au valorizat acest principiu esențial pentru democrația constituțională. În acest context, distinșii oaspeți au relevat faptul că receptarea în societate a exigențelor principiului egalității nu este lipsită de dificultăți, însă, cele două autorități administrative, prin activitatea lor, își propun să asigure suportul juridic și administrativ necesar depășirii unor mentalități inerțiale întâlnite în viața socială.

Președintele Curții Constituționale a subliniat importanța jurisprudenței instanțelor constituționale pentru respectarea principiului egalității și al nediscriminării, apreciind activitatea celor două autorități administrative în promovarea și aplicarea consecventă a acestui principiu atât în România, cât și Republica Moldova.

În încheierea întrevederii, în consens cu cei doi invitați, Președintele Curții Constituționale a propus organizarea unor întâlniri de lucru, având ca obiect cunoașterea și diseminarea jurisprudenței și practicii în materia principiului egalității în România și în Republica Moldova.

*

În data de 19 decembrie 2022, Președintele Curții Constituționale a României, domnul Marian ENACHE, a primit vizita unui grup de tineri din județul Vaslui. Aflați în vizită la Parlament, tinerii și însoțitorii acestora și-au manifestat dorința să viziteze și Curtea Constituțională.

Cu acest prilej, domnul președinte Marian ENACHE a prezentat, pe scurt, rolul și atribuțiile Curții Constituționale în societatea românească și a subliniat rolul tinerilor în promovarea democrației și a valorilor statului de drept.

Tinerii au vizitat sala de ședințe publice și sala de consiliu a Curții și s-au arătat interesați de activitatea instanței constituționale.